בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום **ד'**, **כ"ג** ב**תמוז** תשס"ג (**23** ב**יולי**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

איטליה היתה המדינה **היחידה** באירופה **הנוצרית** שהסכימה לפתוח את שעריה בפני הפליטים היהודים שגורשו מספרד ב- 1492 [ר' את הדף של שלשום, כ"א בתמוז]. כ-9000 מגורשים הגיעו לאיטליה והתיישבו בנאפולי, רומא, וונציה ובג'נובה.
למרות הפתיחות, ידעו יהודי איטליה גירושים רבים במאה ה-16 שנבעו מהפיצול המדיני באיטליה, ומהמלחמות הרבות בין המדינות השונות.
איטליה היתה גם המדינה הראשונה שיהודים אולצו בה **להתגורר בגטו נפרד**. הגטו הראשון הוקם בשנת 1516, בעיר וונציה ברובע **geto nuovo**, "בית היציקה החדש" לתותחים. שערי הגטו ננעלו [לא מבפנים] משעת שקיעת החמה ועד לזריחתה, והופקדו עליו שומרים נוצרים כדי למנוע יציאת יהודים בשעות האסורות. בשנת 1541 הוסב גם הרובע **geto vecchio**, "בית היציקה הישן", לגטו – הפעם לקליטת יהודים מארצות המזרח. יהודים נהגו גם קודם לכן להתרכז בשכונות נפרדות. אבל היתה זו הפעם הראשונה שנכפה עליהם הסגר כה חמור, שמנע כל מגע עם האוכלוסיה הנוצרית. בצו **האפיפיור פאולוס הרביעי** הלכה **רומא** בעקבות וונציה, והיום, **כ"ג** ב**תמוז**, בשנת 1555, **הוקם** גם **בה גטו יהודי**.
באותה שנה **חודשה פעילות האינקוויזיציה** באיטליה ומצב יהודי המדינה, שרבים מהם היו מגולי ספרד, [ביטוי זה מעורר בי פליאה: הרי, חשבתי אני שיהודים יכולים להיות גולים רק מארץ אבותינו, ולא מכל ארץ אחרת...] הלך והורע.
בשנת 1556 ביטל האפיפיור את כתבי החסות, שנתנו האפיפיורים הקודמים ליהודים בהכירם בתרומה הנכבדה שתרמו לחיי הכלכלה. פאולוס ה-IV חייב אותם לגור בגטאות; אסר להקים יותר מבית כנסת אחד בעיר; חידש את החוק המטיל על היהודים לשאת סימן היכר; אסר עליהם להחזיק משרתים נוצרים, ולעסוק בכל ענף מסחר זולת סחר בבגדים משומשים. הועמדו לדין האינקוויזיציה אנוסים מעיר הנמל **אנקונה**, שלחוף הים האדריאטי. נסיונות ההתערבות של השולטן העות'מאני, שהתבקש ע"י **דונה גרַציה** ו**דון יוסף נשיא** לפעול לביטול המשפט, לא הועילו.
חלק מהאנוסים הצליחו לברוח צפונה, אל עיר הנמל המתחרה **פְּזארו**. 25 אנוסים, כולל אשה אחת, סירבו להמיר את דתם והומתו על קידוש השם. 27 אנוסים שהודו כי שמרו בסתר על יהדותם, נשלחו לעבודות פרך באי **מלטה**, אבל הצליחו להמלט בדרך. הפרשה זעזעה את העולם היהודי. ועדי היהודים **התכנסו** ודנו **כיצד להתאחד כנגד** מדיניות האפיפיור. **דונה גרציה נשיא**, שישבה בטורקיה, ניסתה לארגן את הקהילות להכריז חרם מסחרי על נמל אנקונה ולהפנות את ספינות הסוחרים היהודים לנמל פזארו כגמול על קליטת הנמלטים. **לראשונה נעשה נסיון להשתמש בכוחם הכלכלי של היהודים ובשליטתם במסחר באזור הים התיכון כדי להכות את הפוגעים בהם ולהיטיב עם המסייעים להם.**
הרבנים שדונה גרַציה נשיא פנתה אליהם לאישור החרם, נחלקו בשאלה, אם לתמוך ביוזמתה של דונה גרַציה. חלקם טענו שהאפיפיור עלול להתנקם בקהילות היהודיות ברחבי ממלכתו. החרם לא יצא בסופו של דבר אל הפועל. [ואלה תולדות ... 2000]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

בס"ד

"הדף היומי לתולדותינו"

יום **ד'**, **כ"ג** ב**תמוז** תשס"ג (**23** ב**יולי**)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל